

שִׁבְקָשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וְיִתְפַּיֵּס עִמָּם. מָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מְדַבֵּר עִמוֹ עַל אוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם. אוֹמֵר לוֹ לְהִיטִיב עִמוֹ לְבַדּוֹ וּלְהַשְׁמִיד אֶת כָּלָם. מַהי דְּרָכּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק? עוֹזֵב אֶת שְׁלוֹ וְלוֹקֵחַ אֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּדֵי שְׁיִתְפַּיֵּס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמָּם.

מִנֵּינ לָנוּ? מִמֹּשֶׁה, שְׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, (שְׁמוֹת לב) עָשׂוּ לָהֶם עֲגָל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגו'. עוֹד אָמַר לוֹ, הֲרַף מִמְּנִי וְאֲשַׁמְדֵם וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר מֹשֶׁה, אִם בְּשָׁבִיל כְּבוֹדֵי יִשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם - טוֹב לִי מוֹת, וְלֹא יֵאמְרוּ שְׁעוֹזְבֵתִי אֶת זֶה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּשָׁבִיל כְּבוֹדֵי מִיד - וַיַּחַל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו. וְהוֹשִׁיט עֲצָמוֹ לְמִיתָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל, שְׁכַתוֹב וְעֵתָה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נֹא מִסְפָּרָךְ וְגו'. וְשִׁנִּינוּ, לֹא זֶה מֹשֶׁה מְשֵׁם עַד שֶׁמַּחֲל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכַתוֹב, וַיִּנָּחֶם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ לְעַמּוֹ. וְכַתוּב, (בְּמַדְבָּר יד) וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדָבָרְךָ.

וַאֲלֵוּ בָנֹחַ כְּתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי וְגו'. אָמַר לוֹ נַח, וְלִי מָה אַתָּה עוֹשֶׂה? אָמַר לוֹ, וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וְגו'. עֲשֵׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי גִפְרִית. וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, וַיִּרְדּוּ הַמַּיִם וְהִאֲבִידוּ אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. וּמִשׁוּם כֵּן כְּתוּב מִי נַח. מִי נַח וְדָא, שְׁבוּ הֵם הָיוּ תְלוּוִיִּים, שְׁלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה שְׁכַתוֹב (בְּרַאשִׁית ט) וַיַּחֲל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה. וַיַּחֲל, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בְּמַדְבָּר ל) לֹא יַחֲל דְּבָרוֹ, שְׁנַעֲשֵׂה חַל. אִישׁ הָאֲדָמָה,

עַל עֲלָמָא, וַיִּתְפַּיֵּס בְּהַדְיָיהוּ. מָה עָבַד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אֲשֶׁתְּעִי בְּהַדְיָה עַל אֵינוֹן חֲתִיבֵי עֲלָמָא. אָמַר לִיהּ לְאוֹטָבָא לִיהּ בְּלַחֲדוּדֵי, וּלְשִׁינְצָאָה לְכַלְהוּ. מָה אֲרַחֲיָה דְהָהוּא בַר נָשׁ זַפָּאָה. שְׁבִיק דִּידִיָּה, וְנָסִיב לְדְפוּלֵי עֲלָמָא בְּדִיל דִּיתְפַּיֵּס קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּהַדְיָיהוּ.

מִנָּא לָן. מִמֹּשֶׁה. דְאָמַר לִיהּ קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, חָבוּ יִשְׂרָאֵל, (שְׁמוֹת לב) עָשׂוּ לָהֶם עֲגָל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ וְגו'. תּוֹ אָמַר לִיהּ, הֲרַף מִמְּנִי וְאֲשַׁמְדֵם וְגו', בְּהֵאֵי שְׁעֵתָא אָמַר מֹשֶׁה אֵי בְּגִין יִקְרָא דִּידִי יִשְׁתַּצוֹן יִשְׂרָאֵל מִעֲלָמָא, טַב לִי מוֹתָא, וְלֹא יִמְרוֹן דְשְׁבִיקָנָא הָאֵי דְכוּלֵי עֲלָמָא, בְּגִין יִקְרָא דִּילִי. מִיד וַיַּחֲל מֹשֶׁה אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהָיו. וְאוֹשִׁיט גְרַמְיָה לְמִיתָה בְּכַמָּה אֲתָרֵי בְּגִינֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל, דְכַתִּיב וְעֵתָה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נֹא מִסְפָּרָךְ וְגו'. וְתֵאנָא, לֹא זֶה מֹשֶׁה מִתְפַּן, עַד דְמַחֲל קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְכַתִּיב וַיִּנָּחֶם יְיָ עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. וְכַתִּיב (בְּמַדְבָּר יד) וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדָבָרְךָ.

וַאֲלֵוּ בָנֹחַ כְּתִיב, (בְּרַאשִׁית ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא (דף ט"ו ע"א) לְפָנַי וְגו'. אָמַר לִיהּ נַח, וְלִי מָה אַתָּה עֹבֵיד. אָמַר לִיהּ וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתָּךְ וְגו'. עֲשֵׂה לָךְ תַּיִבַת עֲצֵי גִפְרִית. וְלֹא בָעָא רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא, וְנַחֲתוּ מִיָּא, וְאוֹבִידוּ בְנֵי עֲלָמָא, וּבְגִין כֵּן מִי נַח כְּתִיב. מִי נַח וְדָאֵי, דְבִיָּה הוּוּ תְלוּוִין, דְלֹא בָעָא רַחֲמֵי עַל עֲלָמָא.

מִכָּאֵן אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאֵי דְכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית ט) וַיַּחֲל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה. וַיַּחֲל: כְּמָה דְאֵתָּא אָמַר, (בְּמַדְבָּר ל) לֹא יַחֲל דְבָרוֹ, דְאֵתָּעֲבִיד חוּל. אִישׁ הָאֲדָמָה, דְבְּגִינֵיהּ אֲשֶׁתְּצִיאוּ בְּנֵי עֲלָמָא, דְלֹא בָעָא רַחֲמֵי עַלֵּיהּ. דְבָר אַחַר